

Landbouwverkeer

**Maak het
verschil,
kies voor
veiligheid**

Colofon

Deze brochure is tot stand gekomen in samenwerking met Cumela Nederland.

Fotografie door Hero Dijkema, Ermelo, internet.

Lay out/print afdeling repro Noord-Nederland

September 2016

Inhoud

Politie houdt toezicht op landbouwverkeer	3
Definities landbouwvoertuigen.....	4
Gebruikseisen landbouwvoertuigen	6
Verlichting, lichtsignalen en retro-reflecterende voorzieningen	11
Modder op de weg	13
Ontheffingen landbouwvoertuigen	15

Politie houdt toezicht op landbouwverkeer

Voor boeren is het voor- en najaar drukker dan andere periodes. Dit betekent meer trekkers en landbouwmachines op de weg. Niet alle weggebruikers zijn hier op beducht en veel wegen zijn niet berekend op grote landbouwvoertuigen. Alle reden om voorzichtig te zijn.

Uit de Handreiking landbouwverkeer van het Kennisplatform Verkeer en Vervoer blijkt dat in ons land jaarlijks gemiddeld 18 doden en 93 ziekenhuisgewonden bij ongevallen met landbouwverkeer vallen.

Relatief is dat 2 respectievelijk 1 procent van het totaal aantal verkeersslachtoffers. Dat is een te groot aandeel, want landbouwverkeer maakt relatief weinig kilometers. Bovendien worden de ongevallen ernstiger en vallen de meeste slachtoffers bij de tegenpartij.

Landbouwvoertuigen zijn dus gevaarlijker voor andere weggebruikers dan voor de bestuurders hiervan. Om die

reden controleert de politie in het voor- en najaar extra op landbouwvoertuigen en landbouwverkeer.

Het accent bij de controles ligt onder andere op het op de juiste wijze markeren van de verwisselbare uitrustingsstukken. Deze uitrustingsstukken zijn die delen die in de hef van de tractor worden geplaatst. Sinds 2009 worden deze machines geen 'lading' genoemd maar uitrustingsstukken. Wanneer die meer dan tien centimeter buiten de zijkant uitsteken moet er altijd een bord met rood-witte diagonale strepen op deze uitrustings-

stukken zitten. Daarnaast wordt gecontroleerd op het voeren van verlichting, de afstelling van spiegels, kapotte of ontbrekende spiegels en op scherpe (uitstekende) delen die op een voertuig kunnen zitten. Dit kunnen bijvoorbeeld kuilsnijders en mestinjectoren betreffen.

Met deze folder willen wij u informatie geven over de wet- en regelgeving omtrent verkeersdeelname met tractoren en landbouwvoertuigen.

Maak het verschil. Kies voor veiligheid.

Definities landbouwvoertuigen

In de Regeling voertuigen worden alle voertuigen nauwkeurig gedefinieerd, zodat precies is aangegeven aan welke eisen een bepaald voertuig moet voldoen. Hieronder worden deze definities besproken. We beperken ons daarbij tot de belangrijkste landbouwvoertuigen en -werktuigen.

Landbouwtrekker

Een landbouwtrekker is een voertuig op wielen of op rupsbanden, met tenminste twee assen en een door de constructie bepaalde maximumsnelheid van niet minder dan 6 kilometer per uur. De landbouwtrekker is voornamelijk voor tractiedoeleinden bestemd en in het bijzonder ontworpen voor het trekken, duwen, dragen of in beweging brengen van bepaalde verwisselbare uitrustingsstukken of voor het trekken van aanhangwagens voor de land- of bosbouw. Het voertuig kan zijn ingericht om een lading te vervoeren voor landbouw- of bosbouwdoeleinden of kan worden uitgerust met zitplaatsen voor meerrijders.

Motorrijtuig met beperkte snelheid

Onder een motorrijtuig met

beperkte snelheid verstaan we een motorvoertuig met een door de constructie bepaalde maximumsnelheid van niet meer dan 25 kilometer per uur, niet zijnde een landbouw- of bosbouwtrekker of een bromfiets. Het rijtuig is niet ingericht voor het vervoer van personen, maar ingericht voor het bij op korte afstand van elkaar gelegen plaatsen afleveren of ophalen van goederen. Onder motorrijtuig met beperkte snelheid wordt mede verstaan:

- motorrijtuig met een door de constructie bepaalde maximumsnelheid van niet meer dan 45 kilometer per uur, niet zijnde een landbouw- of bosbouwtrekker of een bromfiets, niet ingericht voor het vervoer van personen en wel ingericht voor het uitvoeren van werkzaamheden buiten

wegen, aan wegen of aan werken op, in, langs en boven wegen;

- motorrijtuig met een door de constructie bepaalde maximumsnelheid van niet meer dan 45 kilometer per uur, met niet meer dan acht zitplaatsen, de bestuurderszitplaats niet meegerekend, niet zijnde een landbouw- of bosbouwtrekker of een bromfiets, dat een combinatie vormt met één of meer aanhangwagens die zijn ingericht voor het vervoer van personen.

Rijdend werktuig

Een rijdend werktuig is een bedrijfsauto of motorrijtuig met beperkte snelheid, ingericht voor het uitvoeren van in hoofdzaak andere werkzaamheden dan het vervoer van goederen of personen. Voorbeelden van motorrijtuigen

met beperkte snelheid als rijdende werktuigen zijn een maaidorser, hakselaar, drie-wieler, verreiker en heftruck.

Aanhangwagen achter landbouwtrekkers en motorrijtuigen met beperkte snelheid

Volgens de Regeling voertuigen wordt onder een aanhangwagen verstaan een niet-zelfaangedreven voertuig op wielen dat is ontworpen en gebouwd om door een motorvoertuig te worden getrokken met inbegrip van een oplegger. Als aanhangwagen wordt voorts aangemerkt een dolly met een oplegger. Naast de bekende aanhangwagens voor vervoer van landbouwproducten vallen de zogenaamde verwisselbare getrokken machines ook onder aanhangwagens. Voorbeelden van een verwisselbare getrokken machines zijn een

grootpakpers, getrokken veldspuit of aardappelrooier

Verwisselbare getrokken machine

Een verwisselbare getrokken machine is een in de landbouw of bosbouw gebruikte inrichting die is ontworpen om door een landbouwtrekker of een motorrijtuig met beperkte snelheid te worden getrokken en die het trekkende voertuig een andere of extra functie geeft. Aanhangwagens en verwisselbare getrokken machines mogen:

- a. niet langer zijn dan 12,00 meter;
- b. niet breder zijn dan 2,60 meter, met uitzondering van aanhangwagens ten behoeve van de landbouw, welke niet breder mogen zijn dan 3,00 meter;
- c. niet hoger zijn dan 4,00 meter.

Verwisselbare uitrustingsstukken

Een verwisselbaar uitrustingsstuk is een inrichting, ontworpen om door een voertuig te worden gedragen of daaraan te worden gekoppeld en waarmee het voertuig een extra functie krijgt. Bijvoorbeeld een zaaimachine in de driepuntshof achter, een maaier in de frontshof of een aangebouwde maaikorf.

Oplegger

Een oplegger is een aanhangwagen die is bestemd om aan een trekkend motorrijtuig of aan een dolly te worden gekoppeld. Een oplegger is zo gekoppeld dat een deel ervan op het motorrijtuig rust en dat een aanzienlijk deel van de massa van de oplegger en van zijn lading door het motorrijtuig wordt gedragen.

Gebruikseisen landbouwvoertuigen

Hieronder bespreken we het gebruik en de belading van de landbouwvoertuigen met daarachter gekoppelde aanhangwagens. De beladingseisen en de eisen die gelden wanneer men voertuigen achter elkaar gaat koppelen, vormen hierbij de belangrijkste aandachtspunten. Daarnaast worden de nieuwe regels omtrent het trekkerrijbewijs besproken.

Rijbewijs T

Sinds 1 juli 2015 is het trekkerrijbewijs verplicht voor iedereen die met een tractor op de openbare weg rijdt. Het trekkerrijbewijs (rijbewijs T) kan behaald worden vanaf 16 jaar. Om te voorkomen dat huidige tractorbestuurders ineens niet meer op de tractor mogen rijden, is er een overgangsregeling. Die regeling houdt in dat iedereen die vóór 1 juli 2015 een autorijbewijs (rijbewijs B) heeft behaald, hiermee ook in voertuigen van categorie T mag rijden. Vervolgens wordt bij de eerstvolgende vernieuwing van het rijbewijs, het trekkerrijbewijs automatisch bijgeschreven op het nieuwe rijbewijs. Het rijbewijs moet dan wel uiterlijk voor 1 juli 2025 vernieuwd zijn. Op eigen wegen en akkers is het trekkerrijbewijs niet

verplicht. Voor meer informatie over het rijbewijs T, zie www.rijksoverheid.nl.

Lading

Onder lading verstaan we alle personen, dieren, goederen en lastdragers. Daarnaast verstaan we onder lading de laad- en losinrichtingen die zonder gebruik van gereedschap van het voertuig los te nemen zijn (afzetbakken, wissellaadbakken, containers) en de voertuiguitrustingen. Het reservewiel en de verwisselbare uitrustingsstukken zijn geen lading.

Verwisselbare uitrustingsstukken

De breedte van een landbouwtrekker met één of meer verwisselbare uitrustingsstukken mag niet meer bedragen

dan 3,00 meter. De lengte mag niet meer bedragen dan 12,00 meter. Verwisselbare uitrustingsstukken moeten zoveel mogelijk zijn ingeschoven, ingetrokken dan wel in- of opgeklapt en deugdelijk zijn vergrendeld. Er mag geen lading op de verwisselbare uitrustingsstukken rusten die niet gerelateerd is aan de functie van het verwisselbare uitrustingsstuk. Het zicht op de verlichting, richtingaanwijzers of retro-reflectoren aan de voorzijde respectievelijk de achterzijde van het voertuig mag niet worden belemmerd; in dat geval dient aan de voorzijde respectievelijk achterzijde van de verwisselbare uitrustingsstukken op gelijke wijze als op het betrokken voertuig verlichting, richtingaanwijzers of retro-reflectoren zijn

aangebracht. Verwisselbare uitrustingsstukken die in de breedte meer dan 0,10 meter buiten de zijkant van het voertuig uitsteken, moeten zijn

voorzien van breedtemarkering. Verwisselbare uitrustingsstukken die voor of meer dan 1,00 meter achter het voertuig uitsteken, moeten aan de

voorzijde dan wel de achterzijde voorzien zijn van een lengtemarkering.

Markeringsborden zijn verplicht op verwisselbare uitrustingsstukken die meer dan 10 cm buiten de zijkant van de trekker uitsteken.

Goed zicht

De bestuurder mag bij het besturen van het voertuig niet door passagiers (bijvoorbeeld kinderen die meerijden), lading of op andere wijze worden gehinderd. Denk daarbij ook aan besmeurde- en/of beslagen ramen of een frees/spitmachine vol aarde. Voertuigen moeten zodanig zijn beladen dat de bestuurder voldoende uitzicht naar voren en opzij heeft en met de voorgeschreven

spiegels voldoende uitzicht heeft op het naast en achter hem gelegen weggedeelte.

Spiegels

Motorrijtuigen met beperkte snelheid en landbouwtrekkers moeten zijn voorzien van een linker buitenspiegel. De spiegels moeten deugdelijk zijn bevestigd, het spiegelglas mag geen verschijnselen van breuk vertonen en mag niet in ernstige mate zijn verveerd.

Als het gezichtsveld beperkt wordt door lading aan de achterzijde of een door het voertuig voortbewogen aanhangwagen, met inbegrip van de lading, moet het voertuig niet alleen een linker maar ook een rechter buitenspiegel hebben.

Belading voertuig

De lading van voertuigen of delen daarvan moeten zodanig zijn gezekerd dat

Zo moet het niet, geen verlichting zichtbaar en risico van afvallende lading.

deze onder normale verkeerssituaties, waaronder begrepen volle remmingen, plotselinge uitwijkmanoeuvres en slecht wegdek, niet van het voertuig kunnen vallen. Losse lading waarvan het gevaar bestaat dat deze of delen daarvan tijdens het rijden van het voertuig vallen, moeten deugdelijk zijn afgedekt. Bijvoorbeeld met een zeil of net (over uien, aardappelen, etc.).

Scherpe en uitstekende delen

Landbouwvoertuigen mogen geen scherpe delen hebben die een gevaar voor lichamen opleveren. Op-/inklapbare delen tijdens rit op

openbare weg moet u altijd inklappen en vergrendelen. Uitstekende delen die in geval van een botsing het gevaar voor lichamen opleveren voor andere weggebruikers aanzienlijk kunnen vergroten, moeten zijn afgeschermd. Deze eisen gelden niet voor voertuigdelen die zich minstens 2,00 meter boven het wegdek bevinden. Aan de buitenzijde van de voertuigen mogen geen delen zodanig zijn bevestigd, beschadigd, versleten of door corrosie aangetast, dat er gevaar is voor losraken. Uitstekende delen en scherpe delen moet je los van elkaar zien. Beide mogen niet mits afgeschermd of gemarkeerd.

Afmetingen van lading

De lengte van samenstellen van landbouwtrekker of motorrijtuig met beperkte snelheid en één of meer aanhangwagens in onbeladen toestand mag niet meer bedragen dan 18,75 meter. Daarnaast gelden de volgende bepalingen:

1. De lengte van een landbouwtrekker, een motorrijtuig met beperkte snelheid of een samenstel van landbouwtrekker of motorrijtuig met beperkte snelheid en één of meer aanhangwagens mag met inbegrip van de lading niet meer bedragen dan de lengte van dat voertuig of samenstel van voertuigen in

Uitstekende delen die gevaar voor andere weggebruikers opleveren moeten zijn afgeschermd.

onbeladen toestand, vermeerderd met 1,00 meter waarbij:

- a. de lading niet meer dan 1,00 meter achter het voertuig mag uitsteken;
 - b. de lading niet meer dan 5,00 meter achter de achterste as van het voertuig mag uitsteken;
 - c. de lading niet voor het voertuig mag uitsteken.
2. In afwijking van punt 1 mag bij het vervoer van in de lengte ondeelbare lading, met uitzondering van afzetbakken, wissellaadbakken en containers, de lengte van een landbouwtrekker, een motorrijtuig met

beperkte snelheid en één of meer aanhangwagens met inbegrip van de lading meer bedragen dan volgens de eerste bepaling is toegestaan waarbij:

- a. de lading niet meer dan 5,00 meter achter de achterste as van het voertuig mag uitsteken;
- b. de lading niet meer dan 3,50 meter voor het hart van het stuurwiel van het voertuig mag uitsteken;
- c. de lading die meer dan 1,00 meter achter het voertuig uitsteekt, aan de achterzijde moet zijn voorzien van een markering die voldoet aan de eisen die door het

ministerie zijn vastgesteld.

3. De bij de eerste bepaling onder a. bedoelde lengtevermeerdering van 1,00 meter mag alleen worden veroorzaakt door de lading en door een uitschuiflade of laadklep ter ondersteuning van de lading of door een uitschuifbare stootbalk. De lading mag niet uitsluitend op de uitschuiflade of op de laadklep rusten.

De breedte van landbouwtrekkers of motorrijtuigen met beperkte snelheid en daardoor voortbewogen aanhangwagens mag met inbegrip van de lading

niet meer bedragen dan 3,00 meter. Indien de lading bestaat uit losse veldgewassen mag de breedte van de lading niet meer dan 3,50 meter bedragen. Voor voertuigen breder dan 3,00 meter moet ontheffing worden aangevraagd.

De hoogte van landbouwtraktoren en motorrijtuigen met beperkte snelheid alsmede daardoor voortbewogen aanhangwagens mag met inbegrip van de lading niet meer bedragen dan 4,00 meter.

De totale massa van samenstellen van landbouwtraktoren of motorrijtuig met beperkte snelheid en één of meer aanhangwagens mag in beladen toestand niet meer bedragen dan 50.000 kilo.

Remmen aanhangwagens en verwisselbare getrokken machines

Aanhangwagens en verwisselbare getrokken machines met een gewicht van meer dan 3.500 kilo moeten zijn voorzien van een goed werkende

reminrichting. Dit betekent dat veel oude giertanks niet meer op de weg mogen als ze zijn geladen. Het gewicht zit dan boven de 3.500 kilo en veel van deze oude tanks hebben geen reminrichting.

Verlichting, lichtsignalen en retro-reflecterende voorzieningen

Veel schadegevallen - soms met ernstig letsel - zijn te wijten aan slechte verlichting en onvoldoende gebruik van retro-reflecterende voorzieningen. Vooral de retro-reflectoren worden nog onvoldoende op de motorrijtuigen en aanhangwagens aangebracht, terwijl deze vooral in het donker het overige verkeer tijdig kunnen waarschuwen.

Landbouwtraktoren en motorrijtuigen met beperkte snelheid moeten zijn voorzien van:

- a. twee dimlichten en indien het voertuig aan de voorzijde wordt voorzien van werktuigen die de dimlichten afschermen, twee extra dimlichten;
- b. twee stadslichten en indien het voertuig aan de voorzijde wordt voorzien van werktuigen die de stadslichten afschermen, twee extra stadslichten;
- c. twee richtingaanwijzers aan de voorzijde en twee richtingaanwijzers aan de achterzijde van het voertuig, alsmede waarschuwingsknipperlichten;
- d. een zijrichtingaanwijzer aan elke zijkant van het voertuig,

indien het voertuig langer is dan 6,00 meter (dit geldt niet voor landbouwtraktoren);

- e. twee achterlichten;
- f. twee remlichten;
- g. twee of vier niet-driehoekige rode retro-reflectoren aan de achterzijde van het voertuig;
- h. ambergele retro-reflectoren aan elke zijkant van het voertuig indien het voertuig langer is dan 6,00 meter (dit geldt niet voor landbouwtraktoren);
- i. een rode retro-reflector in de vorm van een afgeknotte driehoek;
- j. zwaai- en knipperlicht als het voertuig breder is dan 2,60 meter; dit licht moet bevestigd zijn bovenop het

voertuig en het moet naar alle zijden zichtbaar zijn.

Aanhangwagens moeten zijn voorzien van:

- a. twee stadslichten indien het voertuig breder is dan 1,60 meter;
- b. twee richtingaanwijzers aan de achterzijde van het voertuig;
- c. twee achterlichten;
- d. twee remlichten;
- e. twee driehoekige rode retro-reflectoren aan de achterzijde van het voertuig;
- f. twee witte retro-reflectoren aan de voorzijde van het voertuig;
- g. niet-driehoekige ambergele retro-reflectoren aan elke zijkant van het voertuig;
- h. twee markeringslichten aan

de voorzijde en twee aan de achterzijde van het voertuig, indien het voertuig breder is dan 2,10 meter;

- i. een rode retro-reflector in de vorm van een afgeknotte driehoek.

Ook wanneer voertuigen aan elkaar zijn gekoppeld of zijn beladen, moeten ze voorzien

zijn van de wettelijk voorgeschreven verlichting. Zo is een zwaailicht verplicht als het voertuig breder is dan 2,60 meter. Dim- en stadslichten (voorzijde) mogen enkel wit of geel licht stralen. Achterlichten mogen niet anders dan rood stralen. Richtingaanwijzers/waarschuwinglichten mogen niet anders dan ambergeel

stralen. Remlichten mogen niet anders dan rood of ambergeel stralen.

Verlichting op aangekoppelde voertuigen/lading is eenvoudig te regelen door de montage van een losse uitschuifbare verlichtingsbalk.

Modder op de weg

Tijdens werkzaamheden waarbij door landbouwvoertuigen gebruik wordt gemaakt van de openbare weg kunnen verkeersonveilige situaties ontstaan. Vooral tijdens de oogstperiode, als het weer verslechtert, levert dat een bekend probleem op: modder op de weg! Door deze modder kunnen slippartijen van medeweggebruikers ontstaan. Het is dus van groot belang dat de modder zoveel en zo snel mogelijk van de weg wordt verwijderd.

Waarschuwen medeweggebruikers

Omdat het vaak niet te voorkomen is dat de weg

bevuild raakt tijdens oogstactiviteiten, is het belangrijk de overige weggebruikers te laten weten dat er sprake is van

slipgevaar. Dit kan gebeuren met de bekende borden 'slipgevaar' met daarbij de tekst 'modder'. Reflecterende

Na de oogstwerkzaamheden moet de weg worden schoongemaakt.

borden verdienen de voorkeur. Het is belangrijk dat waarschuwingsborden worden geplaatst en dat ze, als ze niet meer van toepassing zijn, worden weggehaald omdat anders het effect verloren gaat.

Schoonmaken van de weg

Bij het schoonmaken van de weg kan niet altijd worden volstaan met het schoonschuiven van de weg, soms moet de weg schoongespoten worden. Vermijd onnodig risico tijdens het schoonmaken en draag altijd een reflecterend veiligheidsvest.

Aansprakelijkheid bij veroorzaken slipgevaar

Het is niet alleen een kwestie van verantwoordelijkheid richting de overige weggebruikers, het is ook een wettelijke verplichting om de weg schoon te houden. In de wet staat dat het een ieder die aan het verkeer deelneemt verboden is zich zodanig te gedragen dat een aan zijn schuld te wijten verkeersongeval plaatsvindt. Dit betekent dat iemand die de weg bevuilt, verplicht is ervoor te zorgen dat de weg direct na de vervuilende activiteit wordt schoongemaakt. Gebeurt dit

niet, dan kan de vervuiler aansprakelijk worden gesteld voor eventuele gevolgen. Als er waarschuwingsborden worden geplaatst langs de weg kunnen overige weggebruikers rekening houden met mogelijk slipgevaar. Dit betekent niet dat de vervuiler ontheven is van zijn verantwoordelijkheid voor een schone en veilig berijdbare weg.

Ontheffingen landbouwvoertuigen

Voor landbouwtrekkers en motorvoertuigen met beperkte snelheid, eventueel met lading, en de daardoor voortbewogen aanhangwagens eventueel met lading welke breder dan 3,00 meter, hoger dan 4,00 meter en langer dan 12,00 meter zijn, moet ontheffing worden aangevraagd bij de betreffende instanties (de wegbeheerder). De maximale breedte waarvoor ontheffing kan worden verleend, is bepaald op 3,50 meter. Voor bredere voertuigen wordt in beginsel alleen incidentele ontheffing verstrekt voor een vaste route, voor een bepaalde datum en met een begeleidingsvoorschrift (particulier).

Waar moet ontheffing worden aangevraagd?

Als gevolg van het feit dat er diverse wegbeheerders zijn, is er helaas niet één instantie waarbij ontheffingen kunnen worden aangevraagd; we hebben namelijk te maken met provinciale, waterschaps-, gemeentelijke en rijkswegen. Daarnaast verschilt ook het ontheffingenbeleid per provincie, waardoor het niet mogelijk is om alle instanties in deze brochure te noemen. Voor de provinciale wegen, waterschapswegen en wegen buiten de bebouwde kom is

provincie voldoende om centrale ontheffing te krijgen. Voor de gemeentelijke wegen binnen de bebouwde kom ligt dat meestal niet zo eenvoudig. Er zijn namelijk gemeenten die het afgeven van ontheffingen hebben uitbesteed aan de afdeling Toelating Exceptioneel Transport (TET) van het RDW, maar er zijn ook gemeenten die de ontheffing zelf afgeven. Voor de rijkswegen moet eveneens ontheffing worden aangevraagd bij de afdeling TET van het RDW. De geldigheidsduur van de ontheffing is maximaal 3 jaar en geldt voor het aangevraagde voertuig en de

daardoor voortbewogen aanhangwagen.

Kijk voor meer informatie op www.rdw.nl/sites/ontheffingen.

